

Debat om færger og bosætning

Øboere, kommunale repræsentanter og landspolitikere diskuterede øernes muligheder og udfordringer ved Sammenslutningen af Danske Småøers kommunekonference 11. november 2019 i Odense.

- Skal de små øer leve hele året rundt – og ikke kun i sommermånederne, kræver det vilje og indsats fra vores politikere, sagde formand Dorthe Winther i velkomsttalen til den konference, der netop samlede beslutningstagere fra både Christiansborg og kommunerne til en dag om småøernes muligheder og udfordringer.

Mere end 100 deltagere var mødt frem, og efter formandens tale, fulgte indenrigsminister Astrid Krag, som med stolthed kaldte sig for "færgernes minister" og med glæde i stemmen fortalte om sit besøg på Fejø for nyligt. Ministeren forstod, at færgen for de små øer er "en livline til verden", som hun sagde, men manede samtidig til tålmodighed, når det gjaldt ændringer på området.

- Jeg ved godt, at mange her gerne vil have, at vi udvider landevejsprincippet – men som I ved, er det ikke noget, vi kommer til at røre. Folketinget er blevet enige om give flere penge og mere frihed til at disponere pengene ud over hele året, og så laver vi en ordentlig evaluering, inden vi justerer, så vi kan diskutere ud fra det samme grundlag og ikke ud fra øernes egne tal, sagde Astrid Krag som svar til en af de øboere, der med regnskaberne i hånden tog mikrofonen og lod forstå, at man langt fra er i mål.

Ministeren henviste til, at ordningen vil blive evalueret i 2022, og at regeringens øvrige tilførsel af midler til velfærd vil gøre prioriteringssituationen nemmere i kommunerne og dermed smitte positivt af – også på færgedriften.

- Kommunens kasser hænger sammen, og de senere års underfinansiering af velfærden har også ramt de små øer, og jeg anerkender, at man som øboer godt kan opleve, at man ikke altid kommer først i de prioriteringer, men med vores økonomiaftale har vi sikret et løft af kommunerne, så de er bedre rustet, når der fx kommer flere ældre og børn, sagde ministeren, der hørte flere af tilhørernes indvendinger mod at vente hele tre år, til fæргеordningen evalueres.

- Og I skal selvfølgelig lægge pres på og tale jeres sag, så jeres ønsker bliver formuleret, understregede hun.

En positiv debat

Dernæst var der paneldebat, hvor landevejsprincippet blev diskuteret af formanden for Folketingets Udvalg for Småøer, Lennart Damsbo-Andersen i selskab med borgmester i Horsens, Peter Sørensen, og formand for Sammenslutningen af Danske Småøer, Dorthe Winther. Borgmesteren talte mod detailstyring, og Ø-Sammenslutningens formand lod forstå, at færgedebatten fra småøernes side ikke kun handler om takstnedsættelser.

- Hvad hjælper det, at færgen er billig, hvis den ikke sejler, pointerede Dorthe Winther. En borgmester i salen kaldte kommunens ø for "en juvel", men gjorde i samme åndedrag opmærksom på, at øerne er en kommunal underskudsforretning set med hans briller, og en virksomhedsejer fra Årø fortalte om afhængigheden af færgen og problemer med levering. Mikrofonen vandrede fra hånd til hånd, og slutteligt sammenfattede Lennart Damsbo-Andersen:

- Jeg ser debatten om færger som noget positivt, for det handler om, at der er flere, som skal med færgerne, og det viser, at der er udvikling på øerne, og den holder ikke op. Den her bevægelse er kommet for at blive – og så skal vi i fællesskab sikre, at det kan foregå på den bedste måde.

Tilflyttere og lånevanskeligheder

Efter middag præsenterede bosætningskonsulent Anja Bech Knudsen ny viden om, hvad der får flere til at flytte til øerne, ligesom hun gjorde opmærksom på den ø-konsulent-funktion, der skaber en mulighed for, at kommune, øboer og fx erhvervs- og turismeorganisationer i området sammen kan bane vejen for en målrettet og strategisk bosætningsindsats på småøerne.

LÆS MERE OM Ø-KONSULENT-MODELLEN

<https://danske-smaaoer.dk/wp-content/uploads/2019/03/Model-for-Ø-konsulent.pdf>

Dernæst gik tre hold tilflyttere på scenen, Louise og Rolf, der ved et glædeligt tilfælde var havnet på Omø, og herfra kunne fortælle, at kommunen nogle gange føltes lovligt langt væk. Katharina Fredslund Jacobsen, der delte erfaringer som iværksætter på Fejø, og Lene Rasmussen, der sammen med mand, søn, svigerdatter og barnebarn var flyttet til Strynø. En flytning, der ikke havde været helt problemfri, fordi familiens realkreditinstitut ikke ville låne til hus på Strynø, hvilket dog ikke slog familien ud.

- Men der kan jo sagtens være nogle, der når at give op undervejs, pointerede Lene Rasmussen. Borgmester i Faaborg-Midtfyn Kommune, Hans Stavnsager, bekræftede låneproblematikken.

- Vi oplever en urimelig forskelsbehandling på vores øer og i landdistrikterne i øjeblikket, sagde han og lod i den efterfølgende debat om lånemuligheder med Peter Jayaswal, direktør for ejendomsfinansiering i Finans Danmark, og direktør i Forenet Kredit, Louise Mogensen, forstå, at han mente, at politikerne burde tage et ansvar.

- Min tro på, at markedet kan løse det her problem, er ved at være slut, fastslog han.

Louise Mogensen henviste til, at Forenet Kredit i samarbejde med bl.a. Center for Landdistriktsforskning på Syddansk Universitet vil undersøge boliglån i landdistrikterne. Et arbejde, der forventes færdig primo 2020, og som kan kvalificere debatten, så den ikke kun beror på det, Hans Stavnsager omtalte som "anekdotisk viden".

Spørgsmålene fra salen vidnede om, at problematikken var reel, og der lød forslag fra deltagerne om bl.a. at tilbyde lån med 10 års afskrivning.

Deler viden og ø-erfaringer

Formand for Sammenslutningen af Danske Småøer Dorthe Winther sluttede dagen af med at opsummere, at det var livsbekræftende at høre tilflytterfamiliernes fortællinger, men at de også rummede nogle af de udfordringer, som Sammenslutningen af Danske Småøer gang på gang præsenterer for det politiske system. Hun fremhævede i samme åndedrag en fremtidig indsats ift. boliger, og landevejsprincippet.

- Vi har hørt ministerens ord om at vente, men jeg synes, at vi skal presse på for at få de 46 uger, sagde hun og understregede, at der var mange andre ting for Ø-sammenslutningen at tage fat på, fx planloven og betydningen af at få en selvstændig LAG for Småøerne.

- Og har politikere og kommuner brug for hjælp i ø-spørgsmål, stiller vi os gerne til rådighed med viden og erfaringer, understregede Dorthe Winther.
- Vi ser frem til at fortsætte det gode samarbejde, så vi sammen kan sikre, at det er muligt at leve hele livet og hele året på småøerne, sluttede formanden.

*Lene Terkelsen, journalist
Sammenslutningen af Danske Småøer*